

Koolis on segased ajad

Sügisel moodustati Viimsi keskkooli kaks kümnendat klassi harghariduse printsiibil — ühes pööratakse veidi rohkem tähelepanu reaale, teises humanitaarainetele. Kuidas asjaosalised — õpilased ja õpetajad — ise sellesse suhtuvad, sellest vestlesin Viimsi kooli õpilaste ning emakeele ja kirjanduse õpetajate Malle Ernesaksa ja Leelo Tiisveldiga.

Mille poolest siis erineb humanitaarklass paralleelklassist? Siinõppijad peavad rohkem ise lugema, faktilist materjali on vähem. See aga ei tähenda kindlate raamatute pealesunnituid lugemist, vaid valik igalt autorilt on vaba. Kirjandustunde on senisest rohkem, seetõttu saab kõike põhjalikumalt käsitleda. Näiteks räägiti üsna ulatuslikult muinasjuttudest, keskkooli-programm neid praktiliselt ei puudutagi. Ning kui senini puudus õppimisel järjepidevus (pärast antiiki käsitleti Moliere'i ja seejärel kohe Tolstoid), siis nüüd arvestatakse rohkem kronoloogilist järjestust. Tundide arvu kasvamisega kaob ka see mure, et õpetaja tegeleb ainult õpilaste lõpukirjandiks ettevalmistamisega ning käsitleb vaid neid autoreid, keda arvab kirjanditeemades haaratavat. Kirjan-deist veel niipalju, et neid tuleb «humanitaaridel» trimestris üks rohkem kirjutada.

Kuidas vaatavad nüüdsele jaotusele vanemad õpilased, need, kes õpivad veel nn. vana süsteemi järgi? Nemad leiavad, et kaldumine ühte suunda on õige, sest nüüd jääb ära igasuguste tarbetute asjade tuupimine, olulise materjali jaoks on rohkem aega. Aga samas ka tunnistatakse, et kes tahab, saab hea humanitaarhariduse igas klassis, kes sellest ei hooli, ei saa teadmisi ka nüüd (vägisi ju kellelegi midagi pähe toppida ei ole võimalik).

Humanitaarklass aga ei tähenda seda, et siin õpiksid ainult kirjandushuvilised, välja on kujunenud hoopis kolm kontingenti. Esiteks need, kes emakeelest — kirjandusest tõsiselt huvituvad, teised (ühtlasi ka enamik) on sellised, kes mõtlevad edaspidi kõrgkoolis humanitaarhariduse omandamisele, ning kolmandad ei osanud erialakooli valida ja jäid keskkooli, otsustades humanitaarklassi kasuks, teades, et reaalklassis hakka-ma ei oleks saanud.

Varem õpiti vene keele tundides peaaegu sama, mida kirjanduse õpetajad rääkisid oma tundides vene kirjandusest. Nüüd võetakse eesti keeles läbi veel vaid raskemad teosed (näiteks A. Puškini «Jevgeni Onegin», M. Lermontovi «Meie aja kangelane»), enamikku õpitakse siiski ai-

nult vene keeles. Õpilaste arvates see asja raskemaks ei muuda ning õpetajale jääb väliskirjanduse käsitlemiseks rohkem tunde.

Kui kirjandustundide arv kasvas, siis keeletunde on vähem. Õpik näeb ette küll neli emakeeletundi nädalas, Viimsis saab aga hargharidusele üle minnes üks klass kolm, teine vaid kaks tundi nädalas. Seetõttu on õpetajad endale ülesandeks seadnud mitte niivõrd teooria õpetamise, kui just selle, et osataks emakeeles õigesti kirjutada, ühesõnaga, rõhutakse praktikale.

Probleem on õpikutega. Senistes raamatutes on paljude materjalide käsitlemine tendentslik. Seetõttu kasutatakse neist ainult fakte, suhtumise peab igaüks saama siiski teosest.

Arvatavasti jääb püsima väliskirjanduse õpik, halvem lugu on vene ja eesti nõukogude kirjanduse õpikuga. Viimases näiteks on klassikutest hoopis tähtsamal kohal proletariaal-test kirjamehed. Tõsi, päris maha vaikida neid ei tohi, aga suurteks kirjanikeks pidada kah ei saa, eelkõige olid nad siiski ühiskonnategelased. Seni kiputakse kõiki meie kirjamehi vene autoritega võrdlema, tegelikult peaks aga iga eripärasus olema hinnatud.

Kuna sooviks on ikkagi ennekõike see, et õpilased tun-

neksid eesti kultuuri, siis haki sügisest õpetama ka teatriajalugu. Eelkõige tutvutakse eesti teatriga, aga linnulennul käsitletakse muudki. Järgmisel õppeaastal on kavas tunniplaani võtta veel ka filmiõpetus.

Usuõpetuse koolidesse toomisega oleksid õpilased kohe nõus. Sest ka seda tuleb teada, mida me eitame. Ja kui arvestada, et kogu kultuur ning seega ka kirjandus põhineb usul, siis on usuõpetus lausa vajalik. Võime selle tembeldata küll muinasjutuks või milleks tahes, asja sisu see ei muuda. Kirik on püsinud ju väga kaua, püsib praegugi.

Ajaloo õppimise kohta ütle-sid õpilased, et see ei rahulda. Vanemast ajast mindi kergelt üle, õppisid peatüki selgeks, said hinde kätte. Nii õpitaksegi rohkem hea hinde kui teadmiste pärast. Ja siis öeldakse, et kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta.

Harghariduse esimene aasta... Praegu läheb kõik alles kobamisi, kogemusi ei ole veel õpetajatelgi. Tegutsemisruumi jagub kõigile, vaja on vaid julget pealehakkamist. Et see lihtsamalt läheks, oleks vaja kogemusi ka teiste pedagoogidega jagada. Miks mitte teha seda raajoonilehe vahendusega...